

SOPRONI
EGYETEM

BENEDEK ELEK
PEDAGÓGIAI
KAR

Tradíció és innováció

Tudományos konferencia

2023. szeptember 28.

Program és absztraktok

Tradíció és innováció

Szakképzés, szakmai pedagógusképzés és a fenntartható jövő
30 éves a szakmai tanárképzés Sopronban

Szerkesztette:

Kollarics Tímea – Patyi Gábor

Tradíció és innováció

Szakképzés, szakmai pedagógusképzés és a fenntartható jövő
30 éves a szakmai tanárképzés Sopronban

Tudományos konferencia

Absztraktkötet

2023. szeptember 28.

Szerkesztette:

Kollarics Tímea
Patyi Gábor

SOPRONI EGYETEM KIADÓ
SOPRON, 2023

Közreadó:
**Soproni Egyetem Benedek
Elek Pedagógiai Kar**

Felelős kiadó:
Prof. Dr. Fábíán Attila
a Soproni Egyetem rektora

Szerkesztők:

Dr. Kollarics Tímea
Soproni Egyetem,
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és
Pszichológiai Intézet
egyetemi docens
kollarics.timea@uni-sopron.hu

Dr. Patyi Gábor
Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és
Pszichológiai Intézet
egyetemi docens
Tanárképző Központ
főigazgató
patyi.gabor@uni-sopron.hu

Technikai szerkesztő:
Ambrus Attila József
Soproni Egyetem, Központi Könyvtár és Levéltár
ambrus.attila@uni-sopron.hu

ISBN (pdf) 978-963-334-494-1
DOI: <https://doi.org/10.35511/978-963-334-494-1>

A kötet felhasználására a Creative Commons ezen rendelkezései vonatkoznak: CC BY-NC-ND 4.0, Nevezd meg! – Ne add el! – Ne változtasd! További felhasználás esetén a szerzőre hivatkozni kell.

Felhasználás esetén így hivatkozza: *Kollarics Tímea – Patyi Gábor (szerk): Tradíció és innováció : Szakképzés, szakmai pedagógusképzés és a fenntartható jövő : 30 éves a szakmai tanárképzés Sopronban : Tudományos konferencia : Absztraktkötet. Soproni Egyetem Kiadó, Sopron, 2023*

A szerkesztés lezárása és a kötetben előforduló webes hivatkozások legutolsó ellenőrzési időpontja: 2023. szeptember 25.

A kötet a Magyar Elektronikus Könyvtár nyilvános felületén, szabadon elérhető:

<https://mek.oszk.hu/24900/24966>

TRADÍCIÓ ÉS INNOVÁCIÓ
SZAKKÉPZÉS, SZAKMAI PEDAGÓGUSKÉPZÉS ÉS A FENNTARTHATÓ JÖVŐ
30 ÉVES A SZAKMAI TANÁRKÉPZÉS SOPRONBAN

TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

Sopron, 2023. szeptember 28.

A KONFERENCIA TUDOMÁNYOS PROGRAMBIZOTTSÁGA

Prof. Dr. Kozma Tamás DSc professzor emeritus (DE), a HERA elnöke
Prof. Dr. Benedek András az MTA Doktora, professzor emeritus (BME), az MPT Szakképzési Kollégiumának elnöke
Prof. Dr. Fehérvári Anikó intézetigazgató (ELTE PPK)
Dr. habil. Varga László dékán (SOE BPK), a HERA Soproni Tagszervezetének elnöke
Dr. habil. PaedDr. Ing. Szókö István PhD. (Trnavská Univerzita v Trnave, PF, Szlovákia)
Dr. habil. Szűts Zoltán dékán (EKKE PK)
Dr. Katona György oktatási rektorhelyettes (SOE)
Prof. Dr. Lükő István ny. egyetemi magántanár, alapító intézetigazgató
Prof. Dr. Tóth Péter tanszékvezető (BME)
Prof. Dr. Molnár György dékán (ÓE KVK)

A KONFERENCIA SZERVEZŐBIZOTTSÁGA

Elnöke: Dr. Patyi Gábor főigazgató (SOE BPK, Tanárképző Központ)
Társelnöke: Dr. Katona György oktatási rektorhelyettes (SOE)
Titkára: Dr. Kollarics Tímea egyetemi docens (SOE BPK)
Dr. habil. Varga László dékán (SOE BPK), a HERA Soproni Tagszervezetének elnöke
Prof. Dr. Lükő István ny. egyetemi magántanár, alapító intézetigazgató
Hoczek László főigazgató (Kisalföldi Agrárszakképzési Centrum)
Králik Tibor kancellár (Soproni Szakképzési Centrum)
Németh Tamás külügyi koordinátor (SOE BPK)
Horváth Krisztina oktatásszervező (SOE BPK)

A KONFERENCIA HELYSZÍNE

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar
9400 Sopron, Ferenczy János u. 5. Tel.: +36 (99) 518-920

A KONFERENCIA HONLAPJA

<http://bpk.uni-sopron.hu/30tk>
Honlapkészítő: Németh Tamás

EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNEREK

- Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete (Soproni Tagszervezet, Szakképzés-pedagógiai és Szakmai Tanárképzési Szakosztály, Szakképzés és Foglalkoztatás Szakosztály)
- Magyar Pedagógiai Társaság Szakképzési Kollégiuma
- Soproni Szakképzési Centrum
- Kisalföldi Agrárszakképzési Centrum

Tartalomjegyzék

ÁTTEKINTŐ ÉS RÉSZLETES PROGRAM

Áttekintő program	7
A szekcióelőadások részletes programja.....	8
I. Az új szakképzési rendszer és kihívásai	8
II. Neveléstörténeti aspektusok a szakképzés, szakmai tanárképzés terén	9
III. Digitális technológia – innováció, kihívások a szakképzésben és a szakmai pedagógusképzésben.....	10
IV. Szakképzés, szakmai pedagógusképzés.....	11
V. Poszterszekció	12

ABSZTRAKTOK

Szekció- és poszterelőadások	14
<i>I. Az új szakképzési rendszer és kihívásai</i>	<i>14</i>
Nagy Tamás: Szakképzés Képzési és Kimeneti Követelményeinek taxonómiai és módszertani elemzése.....	14
Hatos Hajnalka: Egy szakképzési centrum duális kapcsolati hálója	15
Rétháti Csilla: A lemorzsolódás pedagógus aspektusainak feltérképezése az Észak-magyarországi és Nyugat- dunántúli régió iskolájában	16
Nagy Zsolt – Petzné Tóth Szilvia: A szakképzési rendszer a gyakorlatban.....	17
Mészáros Attila: Tanulói aktivitást növelő pedagógiai rendszer használata a szakképzésben.....	18
<i>II. Neveléstörténeti aspektusok a szakképzés, szakmai tanárképzés terén</i>	<i>19</i>
Nóvik Attila: Informális szakképzés? Méhészeti vándortanítók a dualizmus korában	19
Vörös Katalin: Műhelytől a katedráig. Adalékok a dualizmuskori szaktanárok professziótörténetéhez	20
Gubán Gyula – Kadocsa László: A szaktanárképzés fejlődése a Dunaújvárosi Egyetemen	21
Sanda István Dániel: Korszerűsítési törekvések a szakképzésben a XVII. században.....	22
Vajda Tamás: A szegedi Állami Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola mezőgazdasági tanszékén folytatott gyakorlati képzés (1930-1947)	23
Tóth Péter: A női szakképzés dualizmuskori helyzete társadalomtörténeti nézőpontból.....	24

<i>III. Digitális technológia – innováció, kihívások a szakképzésben és a szakmai pedagógusképzésben</i>	25
Dergez-Rippl Dóra: Mesterséges intelligencia – újító magyarázó mechanizmusok a pedagógiában	25
Kövecsesné Gösi Viktória: Pedagógiai, módszertani továbbképzési rendszer a Széchenyi István Egyetemen	26
Hana György: Különleges bánásmódot igénylő tanulók a legfiatalabb szakképzési centrumban	27
Bükki Eszter – Kaufmann Péter – Gordon Győri János: Tanórakutatás a szakképzésben: az LS4VET projekt céljai és eredményei.....	28
Molnár György: IKT és MI-alapú megoldások a szakmai pedagógusképzés szolgálatában.....	29
<i>IV. Szakképzés, szakmai pedagógusképzés.....</i>	30
Dorogi Alexandra: Intézményfenntartói különbségek a középfokú oktatásban.....	30
Benke Magdolna: Informális tanulás a szakképzésben. Magyarország és Lengyelország példája	31
Matolcsy Miklós: A szakképzésben megvalósult programok a fenntarthatóságra nevelésben	32
Sass Judit Gabriella – Bodnár Éva: A szakmai tanárképzésben alkalmazott módszeregyütteshez kapcsolódó hatásvizsgálatok tapasztalatai	33
Bacsa-Bán Anetta: Szakoktató képzés: tradíció és lehetőség.....	34
<i>V. Poszterszekció.....</i>	35
Vásárhelyi Zsuzsanna: A szakmai tanárképzés fejlesztési irányai, különös tekintettel a gazdaság és az oktatás kölcsönhatására.....	35
Pongrácz Attila – Már földi Anna: A digitális kor kihívásai és innovatív módszerek a pályaaorientációban -avagy a fenntartható pályaaorientáció	36
Pongrácz Attila – Takács Tünde: A környezettudatosságra irányuló coaching a környezeti nevelés eszköztárának megújításában	37

ÁTTEKINTŐ ÉS RÉSZLETES PROGRAM

Helyszín: Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar, Sopron, Ferenczy J. u. 5.

Áttekintő program	
09:00 – 10:00	Regisztráció (SOE BPK földszinti folyosó)
10:00 – 10:45	<p>A konferencia megnyitása (SOE BPK, E/5 – Brunszvik-terem, tetőtér)</p> <p>Köszöntők</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dr. Rádli Katalin, szakmai főtanácsadó, Kulturális és Innovációs Minisztérium • Dr. habil. Varga László dékán, Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar • Hoczek László főigazgató, Kisalföldi Agrárszakképzési Centrum • Králik Tibor kancellár, Soproni Szakképzési Centrum • Dr. Katona György oktatási rektorhelyettes, Soproni Egyetem, a konferencia társelnöke <p>A 30 év oktatási és kutatási tevékenysége</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prof. Dr. Lükő István ny. egyetemi magántanár, alapító intézetigazgató
10:45 – 11:15	<p>Plenáris előadás I. (SOE BPK, E/5 – Brunszvik-terem, tetőtér)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prof. Dr. Benedek András (professzor emeritus, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem): <i>Hosszabb távú tendenciák és jelenkori törekvések a szakmai pedagógusképzésben</i>
11:15 – 11:30	Kávészünet
11:30 – 12:00	<p>Plenáris előadás II. (SOE BPK, E/5 – Brunszvik-terem, tetőtér)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prof. Dr. Fehérvári Anikó (igazgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem, PPK, Neveléstudományi Intézet): <i>A szakképzésben oktatók pályamotivációja és folyamatos szakmai fejlődése</i>
12:00 – 12:30	<p>Plenáris előadás III. (SOE BPK, E/5 – Brunszvik-terem, tetőtér)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dr. habil. Szűts Zoltán (dékán, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Pedagógiai Kar): <i>Evolúció vagy forradalom? Az algoritmusok szerepe a tanulásban</i>
12:30 – 13:30	Ebédészünet
13:30 – 15:30	<p>Szekcióelőadások (SOE BPK, II. emelet)</p> <ul style="list-style-type: none"> • I. Az új szakképzési rendszer és kihívásai • II. Neveléstörténeti aspektusok a szakképzés, szakmai tanárképzés terén • III. Digitális technológia – innováció, kihívások a szakképzésben és a szakmai pedagógusképzésben • IV. Szakképzés, szakmai pedagógusképzés • V. Poszterszekció
15:30 – 16:00	A konferencia zárása (SOE BPK, E/5 – Brunszvik-terem, tetőtér)

A szekcióelőadások részletes programja

I. Az új szakképzési rendszer és kihívásai

Terem: II. emelet, 212.

<i>Szekcióvezető: Dr. Mészáros Attila</i>		
13:30 – 13:45	Nagy Tamás	Szakképzés Képzési és Kimeneti Követelményeinek taxonómiai és módszertani elemzése
13:45 – 14:00	Hatos Hajnalka	Egy szakképzési centrum duális kapcsolati hálója
14:00 – 14:15	Rétháti Csilla	A lemorzsolódás pedagógus aspektusainak feltérképezése az Észak-magyarországi és Nyugat- dunántúli régió iskolájában
14:15 – 14:30	Nagy Zsolt – Petzné Tóth Szilvia	A szakképzési rendszer a gyakorlatban
14:30 – 14:45	Mészáros Attila	Tanulói aktivitást növelő pedagógiai rendszer használata a szakképzésben
14:45 – 15:00	Hozzászólások, kérdések, vita	

II. Neveléstörténeti aspektusok a szakképzés, szakmai tanárképzés terén

Terem: II. emelet, 217.

<i>Szekcióvezető: Prof. Dr. Tóth Péter</i>		
13:30 – 13:45	Nóvik Attila	Informális szakképzés? Méhészeti vándortanítók a dualizmus korában
13:45 – 14:00	Vörös Katalin	Műhelytől a katedráig. Adalékok a dualizmuskori szaktanárok professziótörténetéhez
14:00 – 14:15	Gubán Gyula – Kadocsa László	A szaktanárképzés fejlődése a Dunaújvárosi Egyetemen
14:15 – 14:30	Sanda István Dániel	Korszerűsítési törekvések a szakképzésben a XVII. században
14:30 – 14:45	Vajda Tamás	A szegedi Állami Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola mezőgazdasági tanszékén folytatott gyakorlati képzés (1930–1947)
14:45 – 15:00	Tóth Péter	A női szakképzés dualizmuskori helyzete társadalomtörténeti nézőpontból
15:00 – 15:15	Hozzászólások, kérdések, vita	

III. Digitális technológia – innováció, kihívások a szakképzésben és a szakmai pedagógusképzésben

Terem: II. emelet, 205.

<i>Szekcióvezető: Prof. Dr. Molnár György</i>		
13:30 – 13:45	Dergez-Rippl Dóra	Mesterséges intelligencia – újító magyarázó mechanizmusok a pedagógiában
13:45 – 14:00	Kövecsesné Gósi Viktória	Pedagógiai, módszertani továbbképzési rendszer a Széchenyi István Egyetemen
14:00 – 14:15	Hana György	Különleges bánásmódot igénylő tanulók a legfiatalabb szakképzési centrumban
14:15 – 14:30	Bükki Eszter – Kaufmann Péter – Gordon Győri János	Tanórákutató a szakképzésben: az LS4VET projekt céljai és eredményei
14:30 – 14:45	Molnár György	IKT és MI-alapú megoldások a szakmai pedagógusképzés szolgálatában
14:45 – 15:00	Hozzászólások, kérdések, vita	

IV. Szakképzés, szakmai pedagógusképzés

Terem: II. emelet, 214.

<i>Szekcióvezető: Dr. habil. Bacsa-Bán Anetta</i>		
13:30 – 13:45	Dorogi Alexandra	Intézményfenntartói különbségek a középfokú oktatásban
13:45 – 14:00	Benke Magdolna	Informális tanulás a szakképzésben. Magyarország és Lengyelország példája
14:00 – 14:15	Matolcsy Miklós	A szakképzésben megvalósult programok a fenntarthatóságra nevelésben
14:15 – 14:30	Sass Judit Gabriella – Bodnár Éva	A szakmai tanárképzésben alkalmazott módszeregyütteshez kapcsolódó hatásvizsgálatok tapasztalatai
14:30 – 14:45	Bacsa-Bán Anetta	Szakoktató képzés: tradíció és lehetőség
14:45 – 15:00	Hozzászólások, kérdések, vita	

V. Poszterszekció

Terem: II. emeleti folyosó (Tanárképző Központ)

Szekcióvezető: Prof. Dr. Lükő István		
15:00 – 15:10	Vásárhelyi Zsuzsanna	A szakmai tanárképzés fejlesztési irányai, különös tekintettel a gazdaság és az oktatás kölcsönhatására
15:10 – 15:20	Pongrácz Attila – Márföldi Anna	A digitális kor kihívásai és innovatív módszerek a pályaaorientációban -avagy a fenntartható pályaaorientáció
15:20 – 15:30	Pongrácz Attila – Takács Tünde	A környezettudatosságra irányuló coaching a környezeti nevelés eszköztárának megújításában
15:30 – 16:00	A konferencia zárása (SOE BPK, E/5 – Brunszvik-terem, tetőtér)	

ABSZTRAKTOK

Szekció- és poszterelőadások

I. AZ ÚJ SZAKKÉPZÉSI RENDSZER ÉS KIHÍVÁSAI

Dr. Nagy Tamás

*Széchenyi István Egyetem
ny. főiskolai docens*

SZAKKÉPZÉS KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEINEK TAXONÓMIAI ÉS MÓDSZERTANI ELEMZÉSE

A szakképzés központi szabályozása az utóbbi 30 évben többször megváltozott: bevezették a NAT-ot, a Világbanki kísérleti tanterveket, majd a kerettanterveket, megjelent a LXXX. Törvény a szakképzésről, valamint a Képzési és Kimeneti Követelmény (KKK) és a Programterv.

Az eredményalapú KKK felvetette azt a kérdést, hogy a szabályozók mennyiben felelnek meg az érdekeltek elvárásainak, a tantervelméleti szabályoknak: alkalmasak-e a szabályozási cél érthető, szakszerű definiálásához (Kennedy, D. 2007)? Milyen módszertani tudás szükséges a dokumentumokban megfogalmazott elvárások és leírások megvalósításhoz? Hogyan lehet támogatni az oktatókat a módszertani tervezés, óraszervezés és az atipikus megoldások megvalósításában?

Az elemzéshez a Gépész ágazathoz tartozó 13 szakma KKK leírásainak szövegbányászati eredményeit (Kruzslicz F., 2014), a tanárképzési, vezetői és oktatói felkészítések anyagait, tapasztalatait és visszajelzéseit használtuk fel.

Megállapítható: a KKK megfelel az eredményalapú szabályozás elvárásainak; a leírások 4 kategóriája elkülönül. A KKK-k terjedelme nagyon eltérő, a taxonómiai elemek alkalmazása több esetben is egyoldalú; a softskills leírások jól kapcsolódnak a szakmai elvárásokhoz; a kompetencia leírások és a vizsgák tartalma általában kapcsolódik. A taxonómiai leíróelemek típusai, arányai, megnevezésük tantervelméleti és gyakorlati problémákat vetít előre (Nagy T., 2018).

A fenti kérdések kapcsolatban állnak a szakképzésben dolgozók képzésének és továbbképzésének a megtervezésével, az oktatók napi munkájával. Kérdés, hogy az intézményekben és különösen a duális képzőhelyeken dolgozó oktatók mennyire tudják a KKK dokumentumok tartalmát programok, projektek, tanórák tervezéséhez alkalmazni (Nagy T., 2022).

Kulcsszavak: szakképzés, tantervi szabályozás, Képzési és Kimeneti Követelmény, szövegbányászat, módszertani megoldások

Hatos Hajnalka

*Széchenyi István Egyetem
Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola
PhD hallgató*

EGY SZAKKÉPZÉSI CENTRUM DUÁLIS KAPCSOLATI HÁLÓJA

Kutatásomban a szakképzés regionális szereplőinek kapcsolatait, kommunikációját vizsgálom és a fejlesztési lehetőségeket tárom fel. Mikroszinten célom, hogy iskolám a munkaerőpiaci igényeket figyelembe véve továbbra is sikeresen képezze – a régió gazdasági szereplőivel szorosan együttműködve – a jövő villamos szakembereit, a szakirányú oktatás időszakában iskolán kívüli képzési helyszínen. Regionális szinten (mezo-szint) egy, a régióm tapasztalatain alapuló működési modell megalkotása. Makroszinten célom, hogy a modell országosan is továbbadható legyen, mint jó gyakorlat.

A modell megalkotása előtt a helyzetelemzés, a működő gyakorlat feltérképezése az egyik feladat. A szakképzésen belül egy konkrét szakképzési centrum esetében a duális képzésben lévő együttműködés létező formáit, annak szervezeti felépítését, hálózatát mutatja be a tanulmány.

A kutatási témám a szakképzés kapcsolati, kommunikációs hálózatának vizsgálata. Kutatási kérdéseim: Hogyan lehetséges bővíteni a partneri kört, majd hogyan lehet sikeres a bővített partneri kör együttműködése? Mire van szükség a duális partneri kör bővítéséhez (mi a siker kulcsa)? Milyen vonhatók be a mikroállalkozások a duális szakképzésbe? Mik lehetnek a motiváló tényezők? Mi a szerepe ebben a kommunikációnak? Mennyi idő alatt érhető el a hatékony és eredményes együttműködés? Van-e meghatározó szereplő? Van-e kiemelt feladat, melynek teljesítése adja a modell működési sikerét?

Az előadásban a fogalmi, elméleti áttekintést, a tárgyban végzett kutatás rövid bemutatását követően, a szakképzés szereplőinek hálóját mutatom be. Azt feltételezem, hogy a fő motiváló erő a vizsgált szereplők hatékony és eredményes együttműködésében a képzett munkaerő utánpótlása.

Kulcsszavak: szakképzés, duális képzés, technikum, kapcsolati háló

Rétháti Csilla

*Debreceni Egyetem
Gyermeknevelési- és Gyógypedagógiai Kar
Gyógypedagógiai Intézet
egyetemi tanársegéd*

A LEMORZSOLÓDÁS PEDAGÓGUS ASPEKTUSAINAK FELTÉRKÉPEZÉSE AZ ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI ÉS NYUGAT- DUNÁNTÚLI RÉGIÓ ISKOLÁIBAN

Az általunk vizsgált szakiskolai lemorzsolódás komplex jelenség, célunk annak feltérképezése, hogy a sajátos nevelési igényű tanulókat oktatók miként látják a lemorzsolódás háttérben meghúzódó okokat és hogyan tudnának tenni az ellen, hogy a diákok idő előtt elhagyják az iskolapadot.

A kutatás elméleti kereteit a szakiskolásokat és a sajátos nevelési igényű tanulókat érintő lemorzsolódást vizsgáló oktatásszociológiai kutatások eredményei jelentik: Dyson, Squires (2017), Doll et al (2013), Estêvão, Álvares' (2014), European Union Agency For Fundamental Rights (2016), Fehérvári (2008,2015, 2020), Kertesi, Kézdi (2013) és az European Agency (2017).

Előadásomban a szakiskolában pedagógus/oktató munkakörben dolgozók számára létrehozott kérdőívünkre beérkezett válaszokat mutatjuk be. Pilot-kutatásunkban az Észak-magyarországi és Nyugat-dunántúli régiókból érkeztek kitöltések. A két vizsgált régió szakiskoláit, valamint szakiskolai tagozatait és intézményegységeit vontuk be a kutatásba. Az Észak-magyarországi régióban 8, az Nyugat-dunántúli régióban 10 intézményt vizsgálunk.

Kutatási kérdéseink a pedagógusok véleményének vizsgálatát célozták annak kiderítésére, hogy a megkérdezettek szerint milyen okokra vezethető vissza a lemorzsolódás, mit tesznek a pedagógusok a szakiskolában a lemorzsolódás csökkentésére, a szakiskolások körében mennyiben játszik szerepet a lemorzsolódásban a családi háttér? A válaszadók szerint leginkább a motivátlanság, a szülői támogatás hiánya és a hiányzások magas száma befolyásolja a lemorzsolódást. A pedagógiai módszerek közül a lemorzsolódás csökkentésére a tanárok többsége differenciálást, felzárkóztatást, egyéni fejlesztést végez, de népszerű még a pszichológiai eszköztárak használata, mint a tanulók megismerése, támogatás-segítségnyújtás és a támogató tanári attitűd. A családi háttértényezők közül a szülők iskolázottsága, munkaerőpiaci aktivitása, gazdasági helyzete, a kulturális és gazdasági tőkéje van befolyással a lemorzsolódásra.

Kulcsszavak: lemorzsolódás, szakiskola, hátrányos helyzet

Dr. Nagy Zsolt¹ – Petzné Dr. Tóth Szilvia²

¹*Széchenyi István Egyetem
Apáczai Csere János Pedagógiai, Humán- és Társadalomtudományi Kar
egyetemi adjunktus*

²*Széchenyi István Egyetem
Apáczai Csere János Pedagógiai, Humán- és Társadalomtudományi Kar
mb. tanszékvezető, egyetemi adjunktus*

A SZAKKÉPZÉSI RENDSZER A GYAKORLATBAN

A szakképzés és a gazdaság között szoros összefüggés van, hiszen a gazdaság fejlődése és versenyképessége nagyban függ attól, hogy milyen minőségű és mennyiségű szakemberek állnak rendelkezésre. Az új szakképzési projekt fő céljai a vonzó környezet (korszerű tanműhelyek, digitális oktatási tartalmak) és karrierlehetőségek kiépítése, valamint a naprakész tudással rendelkező oktatók képzése. E három pillérnek mind a szakmai, mind a felnőtt, illetve mind a duális képzésben egyaránt meg kell valósulnia. A szakképzés feladata, hogy megfeleljen a munkaerőpiac változó igényeinek, és olyan képzéseket biztosítson, amelyek segítik a tanulókat a sikeres elhelyezkedésben és a folyamatos tanulásban. A szakirányú oktatásban a minőségi követelmények hangsúlyja elengedhetetlen szempont lett. A szakképzés és a gazdaság területén szembeűnő kihívás jelent meg, miszerint a szakképzésben részt vevő tanulók száma folyamatosan csökken Magyarországon. Az elmúlt 5 évben 221 ezerrel 181 ezerre mérsékelődött a szakgimnáziumokban tanulók száma. Hasonló tendencia figyelhető meg a szakközépiskolák, illetve a szakiskolák és készségfejlesztő iskolák esetében is. Az okok között lehet a demográfiai helyzet alakulását is említeni, amely miatt kevesebb a középiskolás korú fiatal. Viszont az új szakképzés kihívásai között problémaként jelentkezhethet, hogy a tanított ismeretek nem mindig felelnek meg a gazdaság valós igényeinek, ami miatt a végzett hallgatók nem tudnak elhelyezkedni vagy tovább tanulni. A szakképzési rendszer és a gazdaság nem készült fel kellő mértékben a duális képzésre, valószínűsíthető, hogy ezért nem áll rendelkezésre elegendő vállalati partner. Mindennek következménye lehet, hogy a szakképzésben a tanulók nem tudják megfelelően elsajátítani a gyakorlati ismereteket, amely megnehezíti integrálódásukat a gazdaságban. A megfelelő képzési modell kidolgozása és újragondolása mellett nélkülözhetetlen lenne a duális képzőhelyek létesítésének fokozása.

Kulcsszavak: szakképzés, duális képzés, gazdaság, szakképzési rendszer

Dr. Mészáros Attila

*Pannon Egyetem
egyetemi docens*

TANULÓI AKTIVITÁST NÖVELŐ PEDAGÓGIAI RENDSZER HASZNÁLATA A SZAKKÉPZÉSBN

A szakképzésben is a személyiségből kiinduló pedagógia emberi megközelítését adja a tanításnak. A XXI. század oktatási körülményei számos helyen megváltoztak. Eltűntek az információszerzés előtti akadályok, megváltozott és virtualizálódott az oktatási környezet. Ezzel egy időben a „Z” és alfa generációs gyermekek tanulási szokásai is radikálisan megváltoztak. Szükség van olyan új támpontokra egy pedagógusnak, amelyek segítségével a tanulói aktivitást fent tudja tartani ebben a környezetben. Fritz Riemann 1961-ben kifejlesztett egy új személyiség tipológiát. Abból indult ki, hogy minden emberben az ellentétes igényekből létrejönnek a saját féltelmei és szorongásai. Riemann hangsúlyozta, hogy mindenki saját tapasztalatai által ezek emberenként különbözőek. Christoph Thomann az 1980-as évektől feldolgozva a riemann elveket egy közös rendszerbe foglalta és a gyakorlati életre lefordította. A Riemann-Thomann modell írja le az egyén szemszögéből azonosítható tipikus viselkedéseket és ezek hatásait. Az iskolai konfliktusok változatos okokra vezethetők vissza (Szőke-Milinte, 2004). A Riemann-Thomann modell szakképzésben való alkalmazása irányt mutathat ezeknek a helyzeteknek a kezelésében.

A szakképző intézmények összes erőforrása közül az oktatói erőforrás az egyik legfontosabb. Ennek az erőforrásnak a fejlesztése szükséges a szervezet növekedéséhez. Az oktatók fejlesztése több mint egy kognitív szintű továbbképzésen való részvétel. Tartalmazni kell a pedagógusok képességeinek azonosítását, ápolását, irányítását és felhasználását egy iskola komplex céljai elérésének érdekében. Mivel a hatékony szakképzés a tanulók aktív együttműködésével képzelhető el, így egy oktató munkájának csak egy kisebb része maga az oktatási tevékenység megvalósítása. Az oktatási rendszerben tehát szükség van valamiféle támogatásra, hogy az oktatók felkészítése holisztikus módon megvalósuljon. Erre ad választ a bemutatásra kerülő modell.

Kulcsszavak: szakképzés, aktivitás, Riemann-Thomann modell, képzés

II. NEVELÉSTÖRTÉNETI ASPEKTUSOK A SZAKKÉPZÉS, SZAKMAI TANÁRKÉPZÉS TERÉN

Dr. Nóbik Attila

*Szegedi Tudományegyetem
egyetemi docens*

INFORMÁLIS SZAKKÉPZÉS? MÉHÉSZETI VÁNDORTANÍTÓK A DUALIZMUS KORÁBAN

A dualizmus korában számos, egymással több módon összekapcsolódó modernizációs folyamat közé tartozott a mezőgazdaság jelentős átalakulása is. A népiskolai rendszer számos módon vett részt a mezőgazdaság modernizációjában. Egyrészt a népiskolák tananyagában megjelentek a mezőgazdasági termeléssel kapcsolatos ismeretek, másrészt az ismétlőiskolák, vagy éppen a néptanítók által tartott mezőgazdasági tanfolyamok, iskolák is a modernizációt szolgálták. Éppen ezért maguk a tanítók is a modernizáció célpontjává váltak. A tanítóképzők anyagában, például, megjelentek a mezőgazdasági ismeretek.

Az előadásban egy olyan sajátos szakképzési formát, a méhészeti vándortanítóság intézményét mutatok be, amely a már pályán lévő tanítók informális mezőgazdasági továbbképzését célozta.

Mivel a terület még feldolgozatlan a neveléstörténeti kutatásokban, a vizsgálat olyan alapkérdések feltárására irányult, mint a méhészeti vándortanítóság kialakulásának körülményei, a működés módjai, illetve a néptanítóság és a méhészeti vándortanítóság viszonya. Forrásként korabeli jogszabályokat, statisztikákat és a pedagógiai, valamint a méhészeti szaksajtót használtam.

A vándortanítóság intézménye a földművelési és a kultusztárca közös kezdeményezéseként és finanszírozásában jött létre és működött. Az intézményt létrehozó 1882-es miniszeri rendelet után néhány éven belül megszilárdult az intézmény, létrejöttek és feltöltésre kerültek az ellátandó kerületek. A kialakulásban és a korai működésben jelentős szerepe volt Grand Miklósnak. A korabeli sajtóból jól nyomon követhető a vándortanítók működése, akik rendszeresen közzétették éves munkatervüket és előadásaik tervezett helyszínét. Mind a pedagógiai, mind a méhészeti szaksajtó élénk figyelemmel kísérte tevékenységüket, és pozitívan tudósított arról. Ugyanakkor, főleg a századforduló környékétől már érezhető feszültség is kitapintható volt a két szakértői csoport között.

Kulcsszavak: dualizmus, mezőgazdaság, méhészet, vándortanítók, felnőttképzés

Vörös Katalin

*Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Neveléstudományi Intézet
egyetemi tanársegéd*

**MŰHELYTŐL A KATEDRÁIG.
ADALÉKOK A DUALIZMUSKORI SZAKTANÁROK
PROFESSZIÓTÖRTÉNETÉHEZ**

A 19. században lezajló modernizációs folyamatok egyik alapvető jellemzőjének tekinthető professzionalizáció és ezen belül a pedagógus szakma története, differenciálódása számos történeti és neveléstörténeti kutatás tárgyát képezte az elmúlt években. Az európai iskolaügy nagyarányú fejlődése maga után vonta az intézményrendszer minőségi és mennyiségi változását, illetve eltérő nevelési és oktatási célokat megfogalmazó, elkülönülő intézménytípusok létrejöttét. A különböző képzési profilokat megvalósító intézményeknek, ennek megfelelően, különböző, speciális képzettséggel rendelkező pedagógusokra volt szükségük. A műszaki szaktanárképzés kialakulása, illetve a szaktanári professzió sajátosságai ennek a folyamatnak a szerves részeként értelmezhetőek. A középfokú ipariskolák speciális szakmai ismereteket oktató tanáraival azonban csak érintőlegesen foglalkoztak eddig a hazai kutatók (Orosz 1999; Fericsán 2001, Horváth M. 2006; Patyi 2015; Székely 2019; Vörös 2020.). Magyarországon az ipariskolák viszonylag alacsony létszámának is köszönhetően az ipariskolai szaktanárok nem számítottak olyan jelentős, elkülönülő értelmiségi csoportnak, mint például a kereskedelmi iskolák vagy középiskolák tanárai, de a korszak végére egyre inkább egy markáns egyedi jellemzőket mutató szakmai közösséget képeztek. Jelen kutatás a dualizmus kori középfokú ipariskolák tanári karának sajátosságait kívánja bemutatni; képzésüket, tényleges szaktanári működésüket és csoportidentitásukat erősítő törekvéseiket két iskola (a budapesti Magyar Kir. Állami Felső Ipariskola, valamint a késmárki Magyar Kir. Állami Szövőipari Szakiskola) vizsgálatán keresztül. Az előadás keretében a szakminisztérium fennmaradt levéltári anyagait felhasználva a formálódó tanárképzés kihívásainak bemutatásán túl a műszaki szaktanárok műveltségének és szakmai (ön)legitimációjának kérdését vizsgáljuk iskolai értesítők és releváns sajtótermékek (Magyar Iparoktatás, Magyar Ipar stb.) segítségével.

Kulcsszavak: iparoktatás, műszaki szaktanárképzés, dualizmus kora, professzionalizáció

Dr. Gubán Gyula¹ – Dr. Kadocsa László²

¹Dunaújvárosi Egyetem
professzor emeritus

²Dunaújvárosi Egyetem
Tanárképző Központ
professzor emeritus

A SZAKTANÁRKÉPZÉS FEJLŐDÉSE A DUNAÚJVÁROSI EGYETEMEN

1961-ben a Budapesti Műszaki Egyetemen létrehozták a korábbi képzési hagyományokat követő Pedagógiai Tanszékot, amely a szakmai tanárképzéssel kapcsolatos feladatokat látta el. Tíz évvel később, az 1970/71-es tanévben pedig egy kormánydöntés alapján – a már meglévő budapesti képzés mellett – Győr és Pécs képzőhelyekkel együtt, a frissen átalakult Dunaújvárosi Főiskolai karon műszaki tanár szakon, nappali tagozaton és műszaki oktató szakon levelező tagozaton megkezdődött a szakmai pedagógusképzés. Egy évvel később a műszaki tanárszak levelező tagozatán is megindult az oktatás, amelyet az 1970 szeptemberében, a frissen szervezett Pedagógiai Tanszék oktatói szerveztek és irányítottak.

A Pedagógia Tanszék alapítására és kialakítására egy nagyszerű oktató és szervező, dr. Jáki László kapta a megbízást. A hét munkanapjain a két gyakornokra nehezedett az akkor induló képzéseknek az adminisztrációs és óraterhelése és minden héten, órarend szerint, a tanszék óraadó tanárai, akik a budapesti ELTE pszichológiai tanszékéről és a Felsőoktatási Kutatóköz-pontból érkeztek, biztosították a több mint háromszáz hallgató számára a szakmai képzés magas színvonalát.

Komoly feladatot jelentett a pedagógusképzés megindítása, megszervezése a műszaki (kohászati, gépészeti) orientáltságú felsőoktatási közegben, de komoly kihívást jelentett a tanárképzéshez szükséges infrastruktúra kialakítása is. Az első nappali képzésben résztvevő műszaki tanár szakos hallgatók kerültek abba a kivételes helyzetbe, hogy nekik kellett kivívni a tanárképzés „létjogosultságát” az intézményben és nekik kellett megteremteni a szak hagyományait is. Ma már kevesen emlékeznek például a diavetítés előkészítésére, a tantárgyi útmutatókra, a másológépen előállított tananyagokra, hallgatói tájékoztatókra, amelyeket hibátlanul kellett legépelni és aztán kézi úton, ún. stencil eljárással sokszorosítani több száz példányban. De ugyanilyen nehezen képzelhető el az is, hogy a több mint ötven éve folyó képzés során milyen gyakran kellett a képzés szervezeti formát változtatni, modernizálni az oktatás technikai körülményeit és megteremteni a tudományos munka feltételeit.

Előadásunkban ennek az elmúlt több mint 50 évnek a fejlődését szeretnénk a szemtanú szemüvegén keresztül feleleveníteni néhány szervezési, tartalmi tapasztalat bemutatásával, érzékeltetve azt az eredményes utat, amelyet napjainkig megtettünk.

Kulcsszavak: szakmai tanárképzés, statisztika, szerkezeti változások, tudományos kutatás

Dr. habil. Sanda István Dániel

*Óbudai Egyetem KVK-TMPK
egyetemi docens*

KORSZERŰSÍTÉSI TÖREKVÉSEK A SZAKKÉPZÉSBN A XVII. SZÁZADBAN

A neveléstörténet-írás a XVIII. századot a „pedagógia századának” tekinti, melyet a gyermekek iránt egyre fokozódó érdeklődés és a túlhangsúlyozott nevelői törekvések jellemeztek. A nevelés ügye közüggé vált, egyre több pedagógiai tárgyú értekezés, könyv, folyóirat jelent meg. Fináczy Ernő (1860-1935) joggal nevezte e századot a nevelés évszázadának.

Kevésbé közismert, hogy egy évszázaddal korábban három jeles személyiség – különböző indíttatásból, de behatóan foglalkozott az oktatás és a szakképzés megújításának kérdésével. A szakképzés modernizálása, ezáltal a termelés hatékonyságának emelése, mint a társadalmi jólét biztosításának egyik kulcskérdése, olyan tudományos tekintélyeket is foglalkoztatott, mint René Descartes (1596-1650), a francia polgárság nagy természettudós-filozófusa. Descartes mélyrehatóan foglalkozott az ipari-technikai fejlődésnek a matematikával és a természettudományokkal való összefüggéseivel.

Jan Amos Comenius (1592-1670) rövid sárospataki működését (1650-1654) áthatotta a mesterségek felkarolásának és a technikai ismeretek tanításának programja. A Didactica Magna-ban olvashatjuk, hogy „a nemzet boldogulásának”, előrehaladásának egyik előfeltétele, hogy vezető szerephez jussanak nálunk a „tudományok és mesterségek”, mivel az ezekkel együtt járó „kölcönös szorgoskodás és az egymással való vetélkedés minden téren véget vet a semmittevésnek” (Comenius, 1992).

Mindketten hatással voltak a fiatal Apáczai Csere János (1625-1659) szemléletére, akit nyugat-európai tanulmányi tapasztalatai és Comenius magyarországi fellépése arra tanítottak meg, hogy gazdasági elmaradottságunkon, a hazai ipar és kereskedelem fejletlenségén csak az iskolai oktatás radikális megújítása, és azon keresztül a természettudományos, technikai műveltség felvirágoztatása képes segíteni.

Tanulmányunkban e három tudós személyiségnek a szakképzés megújítására tett megfontolásait, javaslatait és kísérleteit foglaljuk össze.

Kulcsszavak: szakképzés, Descartes, Comenius, Apáczai

Vajda Tamás

*Szegedi Tudományegyetem Levéltára
igazgató*

A SZEGEDI ÁLLAMI POLGÁRI ISKOLAI TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLA MEZŐGAZDASÁGI TANSZÉKÉN FOLYTATOTT GYAKORLATI KÉPZÉS (1930-1947)

A 10-14 éves korú gyermekek oktatását végző polgári iskolák tanárait és tanárnoit képező polgári iskolai tanárképző főiskolát 1928-ban helyezték le Budapestről Szegedre. Ekkor történt meg az addig külön működő férfi és női képző összevonása és Szegeden az egyetemmel való szakmai együttműködés bevezetése is. Mezőgazdasági ismeretek oktatása 1928-tól a Növénytan Tanszék keretein belül indult meg a hallgatók számára. Majd 1930-tól bérelt földeken a gyakorlati képzés is kezdetét vette. Állandó mezőgazdasági gyakorlóterületet 1933-ban kapott a főiskola. Ettől kezdve (csak férfi hallgatók részére) kiegészítő szakként indult a főiskola képzésében a Mezőgazdaságtan. A következő évtől kezdve négyhetes nyári továbbképzéseket is tartottak a már végzett tanárok szakmai fejlesztése céljából. Ennek köszönhetően a polgári iskolák megfelelő tantárgyát szakképzett, mezőgazdaságtanból képesített tanárok láthatták el. A mezőgazdasági telep az oktatás mellett célul tűzte ki, hogy önmagát fenntartsa, s ezen felül némi tiszta jövedelmet is produkáljon, ami lehetővé teszi az évről-évre tökéletesedő, fokozatos fejlődést. A mezőgazdaságtani képzés 1947-ig szépen fejlődött, s a kiegészítő szakok között nagy jelentőségre tett szert.

Kulcsszavak: mezőgazdaságtan, gyakorlati képzés, továbbképzés, polgári iskola, tanárképzés

Prof. Dr. Tóth Péter

*Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Műszaki Pedagógia Tanszék
tanszékvezető egyetemi tanár*

A NŐI SZAKKÉPZÉS DUALIZMUSKORI HELYZETE TÁRSADALOMTÖRTÉNETI NÉZŐPONTBÓL

A hazai szakképzés alapjait az 1872. évi ipartörvény rakta le. Abban évben alakult meg a Pest-budai Nőiparegyesület, ami iskolát épített a női szakképzés számára (Női Ipar- és Kereskedelmi Tanoda). Azonban az építkezés felemésztette az alapítvány erőforrásait, így 1889-ben a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium, a Kereskedelemügyi Minisztérium és Budapest Székesfőváros, majd 1894-től a Kereskedelemügyi Minisztérium gondnoksága alá került és lett a neve Budapesti Magyar Királyi Állami Nőipariskola. Két telephelyen, Pesten és Budán működött, majd 1911-ben a Rákóczi térre költözött. 1922-ben középfokú szakiskolává, majd az 1950-es évektől Kulich Gyula Technikumként, 1963-tól pedig szakközépiskolaként működött tovább.

A századfordulóra már a közoktatás valamennyi szintjén a tanterv szerves részét képezte a női kézimunka tanítása.

A felsőbb népiskolák, illetve a polgári iskolák a keresetforrásul szolgáló női kézimunkák ismertetését és kellő jártasság megszerzését tűzték ki célul.

A nőipariskolák célja a felsőbb leányiskolákban és a polgári iskolában tanultakra építve a női munkák szakszerű tanításával és a kisebb női szabóságok, szaküzletek vezetéséhez szükséges szakismeretek oktatásával fiatal nőket hasznos szakmunkásokká képezni, és a családi körben felmerülő munkák önállóan elvégzésére képessé tenni. A nőipariskolák államiak, vagy államilag segélyezetttek, vagy pedig alapítvány által fenntartottak voltak. A századfordulón állami fenntartású egyedül a Budapesti Magyar Királyi Állami Nőipariskola volt.

A Budapesti Magyar Királyi Állami Nőipariskola példáján a dualizmus kori női szakképzést mutatjuk be társadalomtörténeti nézőpontból. Olyan kérdésekre kerestük a választ, hogy mi volt az iskola társadalmi és gazdasági szerepe, milyen tényezők hatottak az ott elsajátított szakmai műveltségre, milyen kapcsolata volt az intézménynek a munkaerő-piaccaal. Kutatásunk forrásaként az iskolai értesítők szolgáltak.

Kulcsszavak: női szakképzés, társadalomtörténeti kutatás, dualizmus,
Magyar Királyi Állami Nőipariskola

III. DIGITÁLIS TECHNOLÓGIA – INNOVÁCIÓ, KIHÍVÁSOK A SZAKKÉPZÉSBEN ÉS A SZAKMAI PEDAGÓGUSKÉPZÉSBEN

Dr. Dergez-Rippl Dóra

*Pécsi Tudományegyetem
Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar
Kultúra- és Társadalomtudományi Intézet
egyetemi adjunktus*

MESTERSÉGES INTELLIGENCIA – ÚJÍTÓ MAGYARÁZÓ MECHANIZMUSOK A PEDAGÓGIÁBAN

A 21. század digitális változása az emberiség kultúrtörténetének egyik legnagyobb kihívása. Ez egy olyan új szemléletmód kialakítására determinál minket, amellyel sikeresen tudunk alkalmazkodni a digitális eszközhasználat mindennapi gyakorlatához. Ugyanakkor képesnek kell lennünk olyan értelmező mechanizmusok létrehozására is, amelyek a használat mögötti elméleti (bölcészeti, antropológiai, filozófiai, pszichológiai) és technikai (technológiai, technikatörténeti, tudománytörténeti) folyamatokat kellőképpen magyarázzák. A mesterséges intelligencia (MI) kutatások exponenciális fejlődése nagy próbatétel a pedagógia számára, ha szeretné megőrizni tudományközvetítő szerepét. Egyrészt ki kell lépni az „embert vizsgáló ember” sajátos kutatói pozíciójából, és egy olyan, a biológiai evolúció folyamatán kívülálló technikai alkotás létét kell intellektuálisan feldolgoznia, amely bár nem élőlény, mégis rendelkezik egy kivételes humán specifikummal: intelligens. Másrészt a szükségszerű innovációt egyszerre kell magyarázni és a gyakorlatban képviselni. A pedagógusképzés megújulási törekvéseinek úgy kell szerveződnie, hogy együtt fejlessze az elméletet és a gyakorlatot. Előadásomban a teoretikus kérdések mellett olyan kérdésekre helyezem a hangsúlyt, amelyek kifejezetten a gyakorlattal együtt konstruálódnak. A diákok fokozottan érdeklődnek az MI olyan kérdései iránt, mint hogy hogyan tud az ember elgondolni valamit, ami nem emberi, vagy hogy van-e félnivalónk az MI-től? A téma jó pedagógiai bevezetője lehet az MI metaforikus értelmezése, vagy a „mesterséges kreativitás” a humán kreativitás fogalmi különbsége. Előadásomban ezekre az általános bölcsészettudományos kérdésekre is igyekszem választ adni. A gyakorlat felől közelítve a témát azt vizsgálom, hogyan tudjuk eldönteni, hogy az MI használata diáknak és tanárnak egyaránt megfelelő-e, vagy mit jelent az MI-plágium és hogyan határozzuk meg az MI használatát a pedagógiai képzés komplex folyamatában.

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, innováció, pedagógia, tudományelmélet, kreativitás

Kövecsesné Dr. Gósi Viktória

*Széchenyi István Egyetem
egyetemi docens, főigazgató*

PEDAGÓGIAI, MÓDSZERTANI TOVÁBBKÉPZÉSI RENDSZER A SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEMEN

A minőségi, fenntartható felsőoktatás egyik kulcsszereplője az egyetemi oktatók (Gibbs -Coffey 2004), akik pedagógiai, módszertani kultúrájuk hatékony alkalmazásával sikeresen járulnak hozzá a hallgatók munkaerőpiaci felkészítéséhez, és a választott szakterületre való felkészülés során olyan kompetenciákat is fejlesztenek, mint az együttműködés, az asszertív kommunikáció, a hatékony konfliktuskezelés, a stratégiai gondolkodás képessége, a kreativitás, a kritikai gondolkodás, az innovativitás, a digitális kompetencia, a fenntarthatósági kompetenciák, stb. Mindezt olyan módszertan alkalmazásával szükséges megvalósítani, mely igazodik a digitális generáció sajátosságaihoz, és interaktív, élményalapú tanulást tesz lehetővé (Kövecsesné –Makkos – Lőrincz – Bognár 2023). Az előadás célja egy akciókutatás jelenlegi eredményeinek bemutatása (Kövecsesné – Lőrincz – Molnár – Pongrácz – Németh – Horváth – Takács – Bognár 2022), melynek célja az volt, hogy az egyetemi oktatók attitűdjeinek, problémáinak, igényeinek kérdőíves vizsgálattal történő felmérése után kialakítsunk egy belső továbbképzési rendszert az egyetemen.

Kulcsszavak: minőségi oktatás, pedagógiai, módszertani kultúra, kompetenciafejlesztés

Irodalom

- Dringó-Horváth I. – Dombi J. – Hülber L. – Menyhei Zs. – M. Pintér, T. – Papp-Danka A. (2020): *Az oktatásinformatika módszertana a felsőoktatásban*. Károli Gáspár Református Egyetem IKT Kutatóközpont. Budapest.
- Gibbs, G. – Coffey, M., (2004): The impact of training of university teachers on their teaching skills, their approach to teaching and the approach to learning of their students, Vol 5 No 1, *Active Learning in Higher Education*, 87–100. DOI: 10.1177/1469787404040463 accessed 27.04.2023
- Kövecsesné Gósi V. – Makkos A. – Lőrincz I. – Bognár A. (2023): *Felsőoktatás-pedagógia a gyakorlatban*. Módszertani kézikönyv. Széchenyi István Egyetem Győr. 180 pp. ISBN 978-615-6443-12-0
- Kövecsesné Gósi V. – Lőrincz I. – Molnár Gy. – Pongrácz A. – Németh K. – Horváth D. – Takács K. – Bognár A. (2022): *Gyakorlatorientált képzések infrastrukturális- és készségfejlesztése a Széchenyi István Egyetemen* (RRF-2.1.2-21/Kutatási Beszámoló)
- Szűts, Z. (2020): *A digitális pedagógia egységes elméleti kerete és alkalmazása a tanítás és tanulás folyamatában*. Eger. Eszterházy Károly Egyetem.
- Tóth-Mózer Sz. – Miskey H. (2019): *Digitális eszközök integrálása az oktatásba. Jó gyakorlatokkal, tantárgyi példákkal, modern eszközlistával*. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. ISBN: 9789634891284

Hana György

*Esztergomi Szakképzési Centrum
főigazgató*

KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ TANULÓK A LEGFIATALABB SZAKKÉPZÉSI CENTRUMBAN

Az előadás célja annak bemutatása, hogy az új szakképzési törvény életbe lépésével egy időben induló centrum hogyan építette fel a különleges bánásmódot igénylő tanulók integrált oktatását, ellátását. Honnan, hova lehetett eljutni 3 esztendő alatt. Az ún. Iskolai biztonság program (IBP), mint jó gyakorlat bemutatása.

A különleges bánásmód garanciális jogi és szervezeti háttere. Lásd: szakirodalom.

„Az a tanuló képes ismereteket befogadni, és az az oktató képes megfelelően ismereteket átadni, aki biztonságban érzi magát a szakképző intézményben.” (IBP)

A különleges bánásmód hatékony biztosítása csak abban az esetben lehetséges, ha az olyan komplex szervezeti keretben valósul meg, mely egyidejűleg, összehangoltan és azonos szinten biztosítja minden szereplő (tanuló, szülő, iskola) számára a 1. szociális, 2. jogi, 3. fejlesztői, 4. lelki támogatást. A területek fogalmi fókusz: a biztonság, a biztonságérzet. E négy pillér gyakorlati kohézióját a centrum és intézményeinek folyamatszabályozásai biztosíthatják, aminek szükségyszerűen ki kellene terjednie a következő területekre: kommunikáció (kiemelten a szülők felé történő kommunikáció), konfliktuskezelés, mediáció, facilitáció, működéstervezés (intézményi munkaterv), belső észlelő rendszer működtetése, munkatársak edukációja – összességében az intézményi éthosz felépítése.

A különleges bánásmód kitágított (dinamikus) értelmezésének szükségességét a gyakorlat igazolja: a különleges bánásmód igénye nem egyszerűen a hivatalos státusz függvénye, hanem minden esetben egyéni szükségletek élethelyzet, akár ad hoc krízishelyzet függvénye. Ebből következően a szervezetnek is képesnek kell lenni rugalmas megoldásokra, rövid távú intervencióra is.

A helyi intézményrendszerben nő a dedikáltan különleges bánásmódú esetek száma és aránya is. Ezzel párhuzamosan csökken a célzott pedagógia felkészítésben részesült oktatók aránya.

A szakmai szolgáltatók (pl. Pedagógia szakszolgálat) kapacitásai végesek.

Szakképzés intézményei a fenti trendek kezelésére jelenleg is képesek lehetnek. Ennek igazolt példája az ESZC Iskolai biztonság programja (IBP), ami szakmai tartalma alapján bármelyik oktatási intézményben (köznevelési- szakképző) működtethető.

Kulcsszavak: inklúzió, biztonság, belső észlelő rendszer, a komplex támogatói rendszer intézményi pillérei, centralizáció és intézményi működés egyensúlya, pályaorientáció

Fontosabb források, szakirodalmak:

Nemzeti Köznevelésről szóló törvény
15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet „A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről”
Oktatási Hivatal: SNI- irányelvek
Fot.: fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló tv.
Szakképzési törvény és rendelete;
INKLUZIÓ lényege, tartalma: UNESCO iránymutatás (2008)
Saját, tapasztalati alapú eljárásrendek
ESZC Iskolai biztonság program (IBP).

Dr. Bükki Eszter¹ – Kaufmann Péter² – Prof. Dr. Gordon Győri János³

¹*Budapesti Műszaki és Közgazdaságtudományi Egyetem
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Műszaki Pedagógia Intézet
egyetemi adjunktus*

²*BMSZC Neumann János Informatikai Technikum
igazgatóhelyettes*

³*Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
egyetemi tanár*

TANÓRAKUTATÁS A SZAKKÉPZÉSBEN: AZ LS4VET PROJEKT CÉLJAI ÉS EREDMÉNYEI

A tanórákutatás vagy Lesson Study egy japán eredetű módszer, melynek célja a diákok tanulásának javítása a tanári munka együttműködésen alapuló fejlesztésén keresztül (Dudley, 2015). A módszer nyugati szakirodalomban való első megjelenése (Stigler & Hiebert, 1999) óta világszerte számos országban elterjedt, a szakképzés terén azonban mindezidáig sem Japánban, sem a módszert adaptáló más országokban nem, vagy csak szórványosan jelent meg. Egy négy ország együttműködésében zajló Erasmus+ projekt (LS4VET – Teachers' Collaboration through Lesson Study for Improving the Quality of Vocational Education and Training, 2020-1-HU01-KA202-078848) keretében ezért szakirodalmfeltárás és adatgyűjtések alapján fejlesztettünk egy szakképzésre szabott LS4VET-modellt (Khaled et al., 2021), aminek alapján kidolgoztunk egy hibrid képzési kurrikulumot és tananyagot, majd pilot képzések keretében megkezdtük a szakképzésben oktatók felkészítését tanórákutatás megvalósítására a négy együttműködő országban. Előadásunkban röviden bemutatjuk a projektet, majd a négy országban a projekt keretében megvalósított Lesson Study-k tapasztalatait elemezzük az LS4VET-modell három fő célkitűzésének megvalósulása szempontjából:

(1) Adaptív tanárok (Parsons & Vaughn, 2016) fejlesztése a kutatás révén, amelyhez kapcsolódóan elemezzük az LS4VET-csapatok által elfogadott kutatási célok indoklását és jellegét;

(2) Határ-átlépéseken alapuló együttműködés és tanulás (Akkerman & Bakker, 2011), melynek kapcsán megvizsgáljuk az LS4VET-csapatok összetételét, a csapatokon belüli és a hozzátérőkkel való együttműködést, valamint a határok átlépéséből eredő tanulást; és végül

(3) Fenntarthatóság, amelyhez kapcsolódóan áttekintjük a résztvevő szakmai oktatók és iskolavezetők szándékait és intézkedéseit a Lesson Study mint szakmai fejlődési módszer további alkalmazására vonatkozóan.

Kulcsszavak: tanórákutatás, szakképzés, adaptáció, tanári együttműködés, nemzetközi együttműködés

Prof. Dr. Molnár György

*Óbudai Egyetem
Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar
dékán, egyetemi tanár*

IKT ÉS MI-ALAPÚ MEGOLDÁSOK A SZAKMAI PEDAGÓGUSKÉPZÉS SZOLGÁLATÁBAN

Az Ipar 4.0 majd 4.5 kihívásai mindinkább válaszra készítették a technológiai fejlődést, a társadalmi és gazdasági folyamatok formálódását. E fejlődési tendenciának köszönhetően egyre jobban megjelentek a mesterséges intelligencia alapú technológiai lehetőségek és megoldások. Az elmúlt néhány évtizedben a mesterséges intelligenciával kapcsolatos jelentős előrelépéseket tettek olyan eszközök és robotok kifejlesztésében, amelyek képesek az emberekkel különböző kontextusokban interakcióba lépni. Mindezek mellett egyre nagyobb hangsúly helyeződik a MI-alapú tanulástámogató rendszerekre, mint pl. MI alapú online kurzusok, MI oktatási tananyagok, MI-alapú teljesítményértékelés és így tovább. Az előadás a korszerű IKT illetve MI-vel támogatott tanulási szerepének fontossága és szerepe mellett az MI-alapú módszertani és technológiai lehetőségeket és megoldásokat mutatja be, amely a szakmai pedagógusképzés sajátosságait is figyelembe véve alkalmazható és hasznosítható. E lehetőség feltárása módot ad a szakmai pedagógusképzés korszerű és adaptív módszereinek kialakítására.

Kulcsszavak: IKT, MI, MOOC, digitális, intelligens

IV. SZAKKÉPZÉS, SZAKMAI PEDAGÓGUSKÉPZÉS

Dorogi Alexandra

*Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar
Neveléstudományi Doktori Program
PhD hallgató*

INTÉZMÉNYFENNTARTÓI KÜLÖNBSÉGEK A KÖZÉPFOKÚ OKTATÁSBAN

A fenntartók közötti különbségeket több kutató is vizsgálta, és megállapították, hogy az egyházi fenntartású intézményekben eredményesebbek a diákok, mint a többi intézményfenntartó iskoláiban (Bacsikai 2017, Hegedűs 2017, Morvai 2017). A kutatásunk azonban nemcsak fenntartói szinten elemzi a középfokú oktatásban a tanulók eredményességét, de különbséget teszünk az érettségit adó és az érettségit nem adó képzési típusok között, hiszen tudjuk, hogy az érettségit nem adó képzési típusban tanuló diákok alacsonyabb társadalmi státusszal rendelkeznek (Müller – Shavit 1998; Bacher 2003; Schlögl – Lachmayr 2005; Fónai – Hajdú – Estók 2007; Powell – Solga 2011; Tomasz 2012). Így kutatási kérdésként megfogalmaztuk, hogy az érettségit nem adó képzésben is hasonló a fenntartók közötti különbség az Országos kompetenciamérés (OKM) eredményeit tekintve? A kutatási kérdésünkre és a szakirodalomra egy hipotézist állítottunk fel, miszerint az állami fenntartású intézményekben a diákok többsége átlag alatti eredményt ér el az OKM-ben, mint a többi fenntartású iskoláknál. Kutatásunkban az OKM 2019. évi 10. évfolyam tanulói, telephelyi és intézményi, valamint a 2017. évi 8. évfolyam tanulói, telephelyi és intézményi adatbázisait használtuk fel, közel 80.000 diák adatait elemeztük. Az OKM populációs mintával dolgozunk, minden 6., 8. és 10. évfolyamos tanuló megírja évente, így kutatásunk reprezentatívnak tekinthető. Leíró statisztikákat készítettünk, majd ANOVA, kereszttábla és regresszió elemzéssel vizsgáltuk meg a hipotézisünket. Egyéni és aggregált telephelyi szinten vizsgáltuk meg a tanulmányi és nem tanulmányi eredményességbe bevont változókat. A hipotézisünk azonban nem nyert igazolást, mert fenntartói szinten nem mutatkozik különbség a két képzési típusban tanulók eredményességét tekintve. Azonban további vizsgálat szükséges, hogy vannak-e olyan egyéb tényezők, mint a régió, vagy más keresztmetszeti vizsgálat esetében, ahol beigazolódná a hipotézisünk.

Kulcsszavak: Országos kompetenciamérés, eredményesség, ISCED3, fenntartói szektor

Dr. Benke Magdolna

*Debreceni Egyetem, CHERD
kutató, óraadó oktató*

INFORMÁLIS TANULÁS A SZAKKÉPZÉSBEN MAGYARORSZÁG ÉS LENGYELORSZÁG PÉLDÁJA

A munka világában az informális tanulás iránti növekvő figyelem új kérdéseket vet fel a szakképzéskutatás számára. Kutatásunk fókuszában a megfigyelésen alapuló kooperatív tanulás áll, ISCED 3. szintű szakképesítés megszerzésére készülő szakmunkástanulók körében, akik gyakorlatigényes szakmákat tanulnak. A tanulók között kialakuló kooperatív tanulás mellett foglalkozunk azzal a tanulási folyamattal is, amely a felnőttek munka közben történő megfigyelése révén születik, otthon, az ismeretségi körben, illetve televíziós és internetes szakmai programok megtekintése által. A kutatás elméleti háttéréül a konnektivizmus tanuláselméletét és a helyhez kötött megismerés elméleteit használjuk (Siemens, G. 2004, 2018). A szituált megismerés szerint a tanulók mások megfigyeléséből és a gyakorlatból szerezhettek tudást, s nagy hangsúly helyeződik a kapcsolatokra, a másokkal való interakciókra (Brown et al., 1989; Lave & Wenger, 1991, Billett, 1996). A középfokú szakképzés alsó ágában tanuló szakmunkástanulók formális tanulással kapcsolatos kudarcai (Benke, Rachwal, 2022), miatt különös jelentőségű esetükben a megfigyelésen alapuló tanulás jelentőségének vizsgálata. 2022 tavaszán egy magyar-lengyel online kérdőíves felmérésben 131 magyar és 110 lengyel tanuló részvételével feltártuk a megfigyeléssel és együttműködéssel kapcsolatos informális tanulás mértékét. A változók közötti kapcsolatok kimutatására Chi2 tesztet alkalmaztunk. Az eredmények azt mutatják, hogy a mások munka közbeni megfigyelésének különböző módjai fontos szerepet játszanak a szakma elsajátításának folyamatában. Az eredmények rávilágítottak a barátságok és a bizalom fontosságára, valamint a csoportmunka, a közös gyakorlatok iránti igényre. A felmérés szerint a tanulók érdeklődésének és aktivitásának különböző formái gyakran kiegészítik és erősítik egymást. Az eredmények azt sugallják, hogy az iskolai műhelyekben nagyobb lehetőség van a diákok által kedvelt és igényelt csoportmunkára, és így az egymástól való tanulásra, mint a kihelyezett vállalati környezetben.

Kulcsszavak: informális tanulás, szituációs tanulás, megfigyelés, gyakorlati szakképzés, közös gyakorlatok

Matolcsy Miklós

*Alapértékek Nonprofit Kft.
ügyvezető*

A SZAKKÉPZÉSBEN MEGVALÓSULT PROGRAMOK A FENNTARTHATÓSÁGRA NEVELÉSBEN

A Fenntarthatósági Témahét megszervezésére minden évben a Föld napja körül kerül sor. A Témahét célja a diákok szemléletformálása, a fenntarthatóság komplexitásának bemutatása egy cselekvő program keretében. A program nem riogat és nem a világvégét jövendöli, hanem bemutatja az egyén szerepét, felelőségét és a cselekvési lehetőségeit.

A Témahét fókuszában minden évben 3+1 kiemelt téma szerepel: a környezeti, társadalmi és gazdasági fenntarthatóság kérdései, illetve állandó témaként a hulladék.

A Témahét tananyagai, aktivitásai, versenyei, programjai a kiemelt témákra fókuszálnak, az ezekkel kapcsolatos ismeretek elmélyítését célozzák.

A Témahét lebonyolításra a pedagógusok felkészülését minden évben webináriumok (5 alkalom), oktató kisfilmek és Magyarországon 15, határon túl 3 helyszínen lebonyolított személyes, jelenléti és/vagy online pedagógusképzések segítik.

A Témahéten megszervezésre kerül, hogy az iskolai programok, tanórák keretében a fenntarthatóságért elkötelezett szakemberek (önkéntesek) kiálljanak a tanulók elé, saját példájukkal, gondolataikkal megerősítve közvetítve a fenntarthatóság üzenetét, illetve az iskolai csoportoknak, osztályoknak lehetősége van a szakmai partnerek által felajánlott külső helyszínekre ellátogatni.

Elkészült a fenntarthatósági szemléletformálást támogató Zöld Föld komplex oktatási program a köznevelés és a szakképzés 9.-12. évfolyamai számára. A program megvalósítását kerettantervek, tankönyvek, munkafüzetek, tanári módszertani kézikönyvek, hamarosan elérhető digitális tananyagok, mobilapplikáció, akkreditált pedagógus-továbbképzések, 3-5 órás tantestületi felkészítők, tapasztalatcserére alkalmas fórumok és 2023 szeptemberében több egyetemen induló egyetemi szakirányú pedagógus továbbképzés teszik lehetővé.

A Fenntarthatósági Témahét és a Zöld Föld program fejlesztését támogatja a 4 éve futó Kárpát-medencei nagymintás diák fenntarthatósági kutatás, ami a diákok ismeretét és attitűdjét méri a fenntarthatóság témakörben. A kutatásban 5 hazai egyetem, az Unesco Magyar Nemzeti Bizottsága és egyéb szakmai szervezetek vesznek részt szakmai támogatóként. A kutatás 4. évében már több mint 60 ezer diák vett részt az online kérdőíves kutatásban. Idén először a kutatás kiterjesztésre került egy reprezentatív V4-es kutatássá.

Kulcsszavak: Fenntarthatósági Témahét, Zöld Föld, fenntarthatósági kutatás

Dr. Sass Judit Gabriella¹ – Dr. Bodnár Éva²

¹Óbudai Egyetem
egyetemi docens

²Óbudai Egyetem
Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ
egyetemi docens

A SZAKMAI TANÁRKÉPZÉSBEN ALKALMAZOTT MÓDSZEREGYÜTTESHEZ KAPCSOLÓDÓ HATÁSVIZSGÁLATOK TAPASZTALATAI

A felgyorsult technológiai, társadalmi, gazdasági változások és a globalizáció hatása – például a pandémia következményei – az oktatás minden szintjét szembesítették a „VUCA” világ kihívásaival: változékony, instabil, komplex és nem egyértelmű a környezet, ahol a tudás a helyzetekről és a következmények előre láthatósága korlátozott.

A diákok igényeinek változása is tapasztalható a tanulási környezetben. Egyénre szabott, az érdeklődést felkeltő, hasznos tudást adó, interaktív tanulási módszerekkel és a technológia használatával érhető el nagyobb bevonódás körökben.

A fentiek nyomán kísérleteztünk egy innovatív tanulásszervezési eljárás, a „tükrözött osztályterem” alkalmazásával közel 10 éve indult vizsgálsorozatunkban. A résztvevők bevonódását és tanulási motivációját vizsgáltuk kérdőíves módszerekkel az alábbi kutatási területekre fókuszálva:

2016-ban az öndeterminációs elméleti keret felhasználásával a módszerek, a tananyag és az oktató hatását vizsgáltuk a tanulási motivációra és a tanulói kompetenciáinak alakulására.

2017-ben az egyéni tanulási utak és a személyre szabhatóság szempontjából a résztvevők tanulási és kognitív stílusához illeszkedés szempontjából elemeztük a hatásokat.

2018-ban a tanuló-központú megoldások szerepét az autonómia-támogatás és a motiváció, tanulói elköteleződés vonatkozásában értékeltük.

2019-től bevontuk az összefüggések vizsgálatába az oktató szerepelvárások és kompetenciák szempontjait is.

Az előadásban a fenti vizsgálatok eredményeit összegezzük, figyelembe véve a résztvevői, az oktatói és az intézményi környezeti vonatkozásokat is.

Kulcsszavak: tükrözött osztályterem, bevonódás, tanulási motiváció, kognitív stílus, közgazdaságtan oktatása

Dr. habil. Bacsa-Bán Anetta

*Dunaiújvárosi Egyetem
Tanárképző Központ
főigazgató, egyetemi docens*

SZAKOKTATÓ KÉPZÉS: TRADÍCIÓ ÉS LEHETŐSÉG

A gyakorlati oktatók, szakmai oktatók, szakoktatók képzése a szakmai pedagógus-képzésen belül ugyan hosszú, de viszontagságos múltra tekint vissza. Szükségességük, folyamatos fenntartásuk nemcsak a szakmai pedagógus-képzést folytató felsőoktatási intézmények, hanem a szakképzés egészének érdeke. Jó gyakorlati oktatók nélkül a képzés jövője kerülhet veszélybe, s itt a hangsúly a kettősségen van, szakmai és pedagógiai ismeretekkel felvértezett szakemberekre van szükség ahhoz, hogy a szakképzés számára biztosított legyen a megfelelő utánpótlás képzése. Ahhoz, hogy megkeressük a szakmai pedagógusok képzésben a fejlesztés lehetőségeit, kijelöljük annak irányait, elengedhetetlen, hogy a képzés gyökereit, előzményeit feltárjuk.

A szakmai pedagógus csoportból a mérnöktanári területek kutatása, képzésének története jól körüljárt, bemutatott, a képzés kezdeteitől a képzés jelenlegi helyzetének feltárásáig, míg a szakoktatók képzése kevésbé kutatott és ismertetett.

Az előadás e csoport, közülük is a műszaki oktatók – műszaki szakoktatók képzésnek történeti és tantervi aspektusaira igyekszik szorítkozni. Az áttekintés történeti indíttatású, azaz először a szakoktatók/gyakorlati oktatók képzésének első nagyobb fejlődési ívét a Bologna-rendszer előtti időszakot igyekszik feltárni, majd a Bologna-rendszer hatására bekövetkező változásokat, a szak életpályájának jelenkori helyzetét ismerteti. Az áttekintés után pedig a képzés jelenének és a jövő lehetséges irányait igyekszünk felvázolni, amely a képzés pedagógusképzési területre való visszakерülése és jelentős átalakulása miatt egy újabb fejezetet nyitott a szakoktatás történetében és egyben lehetőséget teremtett a képzők és a szakképzés számára.

Kulcsszavak: szakoktató, gyakorlati oktató, szakmai pedagógusképzés

V. POSZTERSZEKCIÓ

Dr. Vásárhelyi Zsuzsanna

*Széchenyi István Egyetem
Apáczai Csere János Pedagógiai, Humán-és Társadalomtudományi Kar
főiskolai docens*

A SZAKMAI TANÁRKÉPZÉS FEJLESZTÉSI IRÁNYAI, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A GAZDASÁG ÉS AZ OKTATÁS KÖLCSÖNHATÁSÁRA

A 21. század gyorsan változó világában hazánk is alapvető társadalmi-gazdasági átalakuláson megy keresztül. Az átalakulási folyamatnak egyik döntő eleme az emberi erőforrás és annak fejlesztése. Ezen belül is kiemelkedő fontossága van az oktatásnak. A teljesítő képes tudása, amely hosszú távon meghatározza a társadalom lehetőségeit, elősegíti fejlődését.

A gazdaság szerkezetének átalakulása, a munkaerőpiac és a szakmatanulás területén jelentkező profilváltások, a technológiai-technikai változások elengedhetlenné teszik a szakképzés és a szakmai pedagógusképzés cél- és feladatrendszerének megújítását. Egyre fontosabbá válik, hogy a mérnök-tanár és a műszaki szakoktató magas színvonalú, korszerű szakmai és pedagógiai felkészültséggel, megújulásra kész emberi tulajdonságokkal rendelkezzen. A műszaki pedagógusok személyiségében olyan egységbe ötvöződjön a társadalmi- és természettudományi, a műszaki és a pedagógiai műveltség, amely alkalmassá teszi egyrészt a szakoktatás feladatainak ellátására, másrészt az értelmiség sokirányú társadalmi feladatainak megoldásában való innovatív közreműködésre.

A tantárgyközpontú képzés helyett a funkcionális képzés erősítése szükséges, amely a teljes tanulási-tanítási folyamatot a tanári személyiség formálásának érdekében szervezi, és a hangsúlyt az ismeretközvetítésről a képességfejlesztésre helyezi. A képzés korszerűsítésének egyik sarköve az átfogóbb és még gyakorlatiasabb felkészítés, amely nagyobb szerepet szán a hallgatók aktivitásának és a projektmunkának. A képzés minőségbiztosításának fontos eleme az egyetemi oktatók korszerű ismereteinek, módszertani és digitális kultúrájának permanens fejlesztése, s ehhez a megfelelő továbbképzési formák és ösztönzők kialakítása.

Kulcsszavak: munkaerőpiac, profilváltás, oktatás, innováció, minőségbiztosítás

Dr. Pongrácz Attila¹ – Dr. Már földi Anna²

¹*Széchenyi István Egyetem
Apáczai Csere János Pedagógiai, Humán és Társadalomtudományi Kar
egyetemi docens, tanszékvezető, dékán*

²*Audi Hungaria Zrt.
Audi Akadémié Hungaria Szakterület
tanácsadó*

A DIGITÁLIS KOR KIHÍVÁSAI ÉS INNOVATÍV MÓDSZEREK A PÁLYAORIENTÁCIÓBAN – AVAGY A FENNTARTHATÓ PÁLYAORIENTÁCIÓ

A digitális korban pályorientációs és oktatási szempontból számos kihívás jelentkezik. Az egyik fontos aspektus az állandó változás és technológiai fejlődés, ami új készségeket és tudást igényel a munkaerőpiacon. Emellett a munkakörök gyors átalakulása miatt fontos a rugalmas tanulás és alkalmazkodás képessége. Az online tanulás és munkavégzés térnyerése új kihívásokat teremt a szociális kapcsolatok és emberi interakciók terén. Fontos, hogy az oktatás és pályorientáció nemcsak a technikai készségekre, hanem a kommunikációra, csapatmunkára és problémamegoldásra is helyezzen hangsúlyt. Az innovatív és az informális tanulási módszerek segíthetnek a pályorientáció során, például online tanácsadás vagy virtuális valóság alapú munkahelyi szimulációk, vagy jelenléti élményprogramok.

Az Audi Hungaria Projekt- és Oktatóközpontjában zajló duális szakképzés folyamatos célja nemcsak a profi munkaerő biztosítása, hanem a végzett diákok utánpótlása is, azaz minél több tanulót és szülőket nyitni, érzékenyíteni és motiválni a műszaki pályák, a szakképzés, valamint az Audi Hungaria Zrt., mint vállalat felé. A szakképzés keretrendszerének megváltoztatásával, valamint a digitális és informális oktatás előtérbe kerülésével az elmúlt év óta komplex pályorientációs aktivitási programsorozat keretében végzi a Vállalat partnereivel közösen a pályorientációs tevékenységét:

1. Audi Hungaria és a Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Pedagógiai, Humán-, és Társadalomtudományi Kar Pályorientációs Roadshow-i;
2. Online direkt toborzás digitális térben;
3. Ágazati alapképzésben résztvevő tanulók számára pályorientációs projektfoglalkozások;
4. Szakképzési Fesztivál: Országos Nyílt Nap az Audi Hungaria Képzőközpontjában.

Ezzel a fenntartható, komplex és ingyenes pályorientációs rendezvénysorozattal az a fő célunk, hogy a továbbtanulás és szakmaválasztás előtt álló fiatalokat és szüleiket folyamatosan és aktívan bevonjuk a továbbtanulással, valamint a munka világába történő belépéssel kapcsolatos felelősségteljes döntési folyamatba, továbbá hatékonyan erősítsük a fogékonyságukat és nyitottságukat a szakmaszeretet és az élethosszig tartó tanulás irányába.

Kulcsszavak: pályorientáció, duális szakképzés, digitalizáció, informális tanulás, fenntarthatóság

Dr. Pongrácz Attila¹ – Dr. Takács Tünde²

¹*Széchenyi István Egyetem
Apáczai Csere János Pedagógiai, Humán és Társadalomtudományi Kar
egyetemi docens, tanszékvezető, dékán*

*ELKH, Agrártudományi Kutatóközpont
Talajtani Intézet, Budapest
jogi szakokleveles környezetvédelmi szakember
PhD, tudományos főmunkatárs*

A KÖRNYEZETTUDATOSSÁGRA IRÁNYULÓ COACHING A KÖRNYEZETI NEVELÉS ESZKÖZTÁRÁNAK MEGÚJÍTÁSÁBAN

A környezeti nevelés célja egy a környezettel harmóniában élő, környezettudatos gondolkodású ember nevelése. Olyan egyén nevelése, aki a környezet felé irányuló pozitív attitűddel rendelkezik, odafigyel környezetére és környezettudatosan is viselkedik, amihez megfelelő tudással és motivációval is rendelkezik. A fenntartható jövő, mint cél elérése érdekében a környezeti nevelés színterét a pedagógusképzés és szakképzés minél szélesebb területén szükséges megvalósítani. Meglátásunk szerint a life és business coaching fontos, innovatív eszköze lehet a környezettudatosságra történő nevelésnek. A környezettudatosságra irányuló coaching („környezet coaching”) elsősorban a kapcsolódó érzelmi intelligencia és a környezeti reziliencia mellett a problémamegoldás, a tudatosság és az együttműködési készség fejlesztését célozza.

A „környezet coach” feladata elsősorban abban rejlik, hogy az egyén, a csoport vagy egy konkrét munkahelyi csapat (team) szintjén támogatást nyújtson a választáshoz: környezettudatos célok megvalósításához, a kapcsolódó kompetenciák felméréséhez és a hatékonyság mellett a környezeti értékörzés eredményességének a felismeréséhez.

A környezettudatos életvitel, az üzleti jó gyakorlat, az egészséges környezet, az egészséges ember motivációja, mint komplex elérendő hosszú távú cél, messze túlmutat az egyén szintjén. Az első lépés az egyén részéről annak eldöntése, hogy a természet és az élővilág részének tekinti-e magát, vagy természetátalakító képessége révén kívülállónak. Ahhoz, hogy környezettudatos életmódot folytassunk, az egészséges környezet szükségletté kell, hogy váljon az életünkben. Ezen szükséglet felismerését és a szükséglet kielégítésére irányuló cselekvést hatékonyan segítheti egy, a környezettudatosságot támogató coaching folyamat, mind az egyén, mind pedig egy adott szervezet szintjén.

Kulcsszavak: környezettudatosság, life és business coaching, fenntarthatóság, környezeti coaching

A borítón lévő kép:
A Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar épületének bejárata
Forrás: Wikipedia.hu – Soproni Egyetem, 2019. március 14.
URL: <https://bit.ly/3sDAftF> (2023. szeptember 25.)

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
Cím: 9400 Sopron, Ferenczy János utca 5.
Telefon: +36 (99) 518-920
Honlap: <http://bpk.uni-sopron.hu/kezdolap>

